

Leonie de Jongh-Vernooij: 'De koeien vertellen zelf altijd de waarheid'

Dagelijks studenten in de stal

De studenten van de opleiding diergeneeskunde in Utrecht kunnen op leerbedrijf De Tolakker terecht voor leerervaringen met gezonde koeien. Een van die studenten wist de liefde voor keuringen weer aan te wakkeren, wat direct tot successen leidde.

tekst **Ivonne Stienezen**

De Tolakker in Utrecht is een biologisch melkveebedrijf met als hoofddoel onderwijs geven aan veterinaire studenten. Wie op een rustig moment door de stal wandelt, zou denken op een regulier bedrijf rond te lopen. Maar dat kan een uurtje later weer helemaal anders zijn, wanneer er bijna net zoveel studenten als koeien lijken te zijn. De Tolakker is het onderwijsbedrijf van de Universiteit Utrecht, die ook eigenaar is van het bedrijf. Naast het melkveebedrijf zijn er ook nog een varkensbedrijf met 200 zeugen en een schapenbedrijf met 250 swifter oaien.

Diercoördinator Leonie de Jongh-Vernooij

(35) heeft de dagelijkse leiding over het rundveegeedeelte. Naast het runnen van het bedrijf betekent dat ook dat ze veel contact heeft met studenten en betrokken is bij het geven van onderwijs. 'Ik laat zien hoe het eraan toegaat op een normaal melkveebedrijf. Daarvoor neem ik de studenten ook geregeld mee naar het kantoor en laat ze zien hoe een managementprogramma werkt.'

Droge koe adopteren

De Jongh wordt in haar werk bijgestaan door diervverzorgers Wim Lensing en Anton Uijtewaal. Dat er drie mensen nodig zijn om een bedrijf met 71 melkkoeien te

verzorgen, geeft al wel aan dat er veel tijd gaat zitten in de onderwijstaken.

'De diergeneeskundestudenten die bij ons op De Tolakker komen, zijn heel divers', vertelt De Jongh. 'Van eerstejaars die bijna zeker gaan kiezen voor gezelschapsdieren en nog nooit een koe van dichtbij hebben gezien, tot zesdejaars die bedrijfsanalyses maken of een fertiliteitscontrole komen doen.'

Alle studenten die een master landbouwhuisdieren doen, adopteren per tweetal een droge koe. 'Het is de bedoeling dat ze die koe volgen, van zes weken voor tot zes weken na het afkalven.' Ook derdejaarsstudenten die het vak verloskunde vol-

Film onderwijs

Een video over lessen op De Tolakker vindt u in de Veeteelt-app en op www.veeteelt.nl.

De koeien van De Tolakker weiden aan de rand van universiteitscentrum De Uithof

De Tolakker

De keuze voor biologisch is niet gemaakt uit overtuiging, stelt diercoördinator Leonie de Jongh-Vernooij van De Tolakker. De leerervaring voor studenten speelde wel mee.

Aantal koeien:	71
Aantal stuks jongvee:	86
Melkproductie:	9661 4,07 3,27
Tussenkalftijd:	398 dagen

Diercoördinator Leonie de Jongh-Vernooij

gen, moeten een bevalling bijwonen. 'Daardoor is het soms net een voorstelling in de afkalfstal', lacht De Jongh. 'Maar ik zorg er wel voor dat het rustig blijft, maximaal 25 mensen en niet te veel herrie. Toen ik hier elf jaar geleden begon als diercoördinator, vond ik het soms wel lastig, al die pottenkijkers', vertelt ze. 'Bovendien denken ze allemaal dat ze het beter weten. Maar nu vind ik het vooral heel gezellig, al die mensen over de vloer. En het houdt me scherp. Je moet altijd na blijven denken waarom je bepaalde dingen doet. De zinsnede "dat doen we hier altijd al zo" kennen we hier niet.'

Ruim ingestrooid

De melkveestal van De Tolakker is acht jaar geleden 'vernieuwbouwd', zoals dat zo mooi heet. De stal is hoger geworden en het voerhek is naar voren geplaatst, zodat er meer loopruimte is voor de koei-

en. Op de roosters ligt rubber en de koeien liggen in grote diepstrooiselboxen die ruim zijn ingestrooid.

Aan de overkant van het melkveegeedeelte is ruimte voor het jongvee en de droge koeien in een potstal. In de twee maal zes visgraat melkstal wordt drie maal daags gemolken, 's ochtends om half 8, 's middags om 3 uur en 's avonds om half 10. 'Op deze manier kunnen studenten gemakkelijker overdag het melken bijwonen. Dat beperken we wel tot maximaal vier studenten per keer', legt De Jongh uit.

De veestapel is niet heel uniform. Dat komt doordat in het verleden werd gekruist met brown swiss en Scandinavisch roodbont. 'Nu mogen we de fokkerijstrategie meer zelf bepalen', vertelt De Jongh. Met 'we' bedoelt ze zichzelf en de diervverzorgers. Twee keer per jaar zitten ze samen om tafel om stieren uit te zoeken.

'Dat is een heel gebeuren,' lacht ze, 'met veel discussies.'

Het huidige fokkerijbeleid is gericht op meer uniformiteit in het koppel en er wordt niet meer gekruist. Triple A helpt bij de stierkeuze. 'We kiezen de stieren die in onze ogen het best passen bij ons bedrijf. We willen koeien fokken die lang meegaan en de hoge productie van bijna 10.000 liter per koe per jaar aankunnen.' Dat is een productie die niet vaak wordt gehaald op een biologisch bedrijf. 'We proberen er echt uit te halen wat erin zit', verklaart De Jongh. 'Daarom kiezen we ook niet voor biologische stieren.' Stieren die de afgelopen tijd veel zijn gebruikt zijn Franklin, Dempsey, Bogart, Pepper, Lifetime en Brawler. Stieren worden opvallend genoeg niet geselecteerd op gezondheidskenmerken. De Jongh is van mening dat op dat vlak management vooral het verschil kan maken. Het insemineren doen De Jongh en de diervverzorgers zelf.

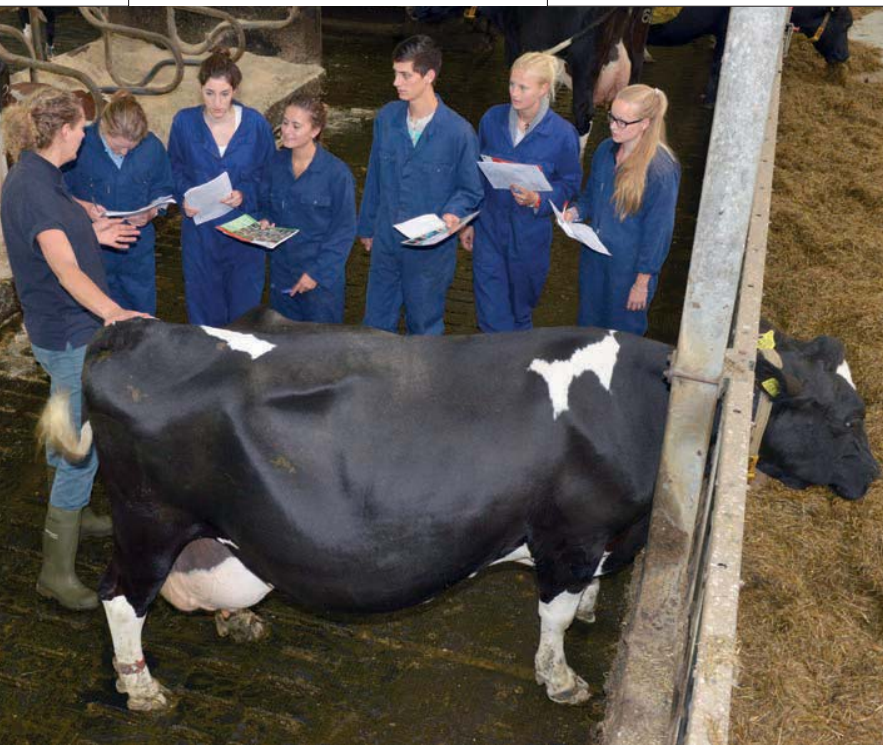
Reservekampioene

De diercoördinator is trots op het mooie koppel koeien dat rondloopt op het bedrijf. Die mooie koeien zijn sinds drie jaar ook weer te zien op keuringen. Vierdejaarsstudente Fietje van Bochove heeft het keuringsvirus op De Jongh en diervverzorger Uijttewaal overgebracht. Met z'n drieën zorgen ze ervoor dat de koeien klaargemaakt worden en geoefend zijn.

Van boven naar beneden en van links naar rechts:

- In het studielokaal op De Tolakker werken studenten hun opdrachten uit
- Bij lessen over gezonde koeien hoort ook kennis over gezond voer
- Studente Fietje van Bochove bracht het 'keuringsvirus' naar De Tolakker, hier samen met excellente koe Bertha 85

Dierverzorgster Leonie geeft veterinaire studenten uitleg in de stal

Bij het melken zijn vaak studenten actief

Bij de eerste keuring waaraan ze meededen, kwamen ze direct thuis met de reservekampioene bij de vaarzen. Deze mocht later ook nog naar de NRM. Ook dit jaar was er weer een reservekampioene bij te tekenen in de stal van De Tolakker, dit keer bij de oude koeien. Dat het onderwijs altijd voorrang heeft op De Tolakker, bleek afgelopen zomer. De excellente koe Bertha 85 (v. Classic) kon niet deelnemen aan de CRV Koe-Expo, omdat het in die periode te druk was met onderwijs.

Al jaren selectief droogzetten

Deelnemen aan keuringen brengt natuurlijk een extra veterinair risico met zich mee. Die risico's worden beperkt door alleen te kiezen voor ibr-vrije keuringen en door de koeien die naar keuringen gaan, te vaccineren tegen ibr. Verder worden alle koeien gevaccineerd tegen bvd. Op het biologische melkveebedrijf is diergezondheid erg belangrijk. 'We zijn vrij van bvd en zeker met de kliniek van de faculteit als burens is er altijd kans op een besmetting. Maar eigenlijk vind ik dat iedereen serieus zou moeten overwegen tegen bvd te vaccineren.'

Het leerbedrijf De Tolakker is al sinds 2002 biologisch om de studenten ook dit spectrum van het vak te leren. 'Omdat we te maken hebben met dubbele wachttijden, denk je wel drie keer na voordat je een antibioticumbehandeling inzet. Daar leren de studenten veel van.' Omdat de Tolakker biologisch is, mag antibiotica alleen curatief ingezet worden. Preventief droogzetten met antibiotica is dus niet

toegestaan. 'We hebben al jaren ervaring met het selectief droogzetten, waar reguliere veehouders nu ook mee van doen hebben. Elke koe die droog moet, testen we met het vierkwartierschaaltje. Geeft die test een afwijking, dan doen we eerst een bacteriologisch onderzoek. Afgelopen jaar hebben we vier koeien drooggezet met een dubbeltherapie, dus mét antibiotica, de rest alleen met een teatsealer.' Over de resultaten is De Jongh goed te spreken. Het geometrisch celgetal schommelt zo rond de 100.000 cellen per ml. 'Het aantal mastitisgevallen is overigens wat wisselend, ook omdat we drie zomers lang klebsiella hadden. We hebben nu alle dragers afgevoerd en de diepstrooiselboxen leeggeschept en goed schoongemaakt en dat heeft gelukkig geholpen.' Het afgelopen jaar lag het aantal mastitisgevallen op 12,9 procent.

Origineel beweidingsschema

De gehele De Tolakker beslaat 180 ha land, waarvan 65 hectare biologisch is en wordt gebruikt voor voergewassen voor het melkveebedrijf. Het beheer en het bewerken van het land gebeurt door de algemene dienst van de universiteit. Natuurlijk praat De Jongh wel mee over het beheer, maar met de uitvoering heeft ze geen werk. Naast een gras-klavermengsel voor beweiding, worden hier gras-erwten, triticale en mais geteeld.

De verplichte weidegang voor het biocertificaat wordt op een originele manier ingevuld. 'Het is natuurlijk niet handig als de koeien buiten lopen wanneer de stu-

denten hier zijn. In het voorjaar beginnen we daarom met beweiden tussen de middag- en avondmelking en in de zomer gaan ze ook de hele nacht naar buiten. Omdat ze te weinig vraten, houden we ze sinds kort 's nachts weer binnen.' De Jongh constateerde dat op basis van de pensvulling. 'Als je de pensvulling, mest, herkauwactiviteit, conditie en melkgift in de gaten houdt, dan weet je snel hoe het met de koeien gesteld is. Ik tel geregeld de herkauwactiviteit van de koeien, dat lukt ook prima zonder sensor. De koeien zelf vertellen altijd de waarheid.'

Daarnaast gebruikt de diercoördinator natuurlijk ook andere gegevens om de koeien te monitoren, zoals de gegevens van de activiteitsmeters, geleidbaarheid en mpr-gegevens. Alle ziektegevallen worden geregistreerd en gedocumenteerd. Een kleine greep uit de cijfers: het non-returnpercentage op 56 dagen bij de koeien lag op 47,8 procent. Het percentage afgevoerde koeien bedroeg 20 procent, waarvan 7 procent vanwege uiers en 7 procent vanwege vruchtbaarheid. 8,6 procent had het afgelopen jaar mortellaro en 21,5 procent slepende melkziekte. De gemiddelde dierdagdosering die daarbij hoorde ligt op 1,79, dat is flink lager dan het landelijk gemiddelde van 2,20.

De Jongh: 'Met al die gegevens proberen we onze koeien – want het voelt als onze eigen dieren – zo gezond mogelijk te houden. Dat komt de productie ten goede, daar doe we met zijn allen hard ons best voor. En ik ben trots op de resultaten die we neer weten te zetten.' |